

STATENS UTDANNINGSKONTOR I ROGALAND

RAPPORT FRA KOMMUNEBESØK I HAUGESUND KOMMUNE 29.08.2000.

INNLEDNING

Statens utdanningskontor var på kontakt- og tilsynsbesøk i Haugesund kommune 29.08.00. Formålet med slike besøk er å fremme dialog og kontakt mellom statlig og kommunalt nivå og få kunnskap om innhold, organisering og kvalitet på opplæringstilbudet kommunen gir. Med utgangspunkt i ny opplæringslov og arbeidet med innføringa av L97, ble det fokusert på forsøks- og utviklingsarbeid og på kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering. Haugesund kommune sto for planlegging av detaljene i programmet i samråd med utdanningskontoret og sendte inn utfyllende dokumenter før besøket.

Ved kommunebesøket i Haugesund deltok følgende fra kommunen: Ordfører Finn Martin Vallersnes, kontorsjef Hildegunn Staurset, utvalgsleder Arne Gulbrandsen, sektorsjef Jan Svendsen, avdelingssjef for skole Åge Johannessen, pedagogisk konsulent Sissel Bugge og leder av FKU Titti Aunevik. (PPT-leder Arne Tharaldsøy kom til siste del av møtet på skolekontoret).

Siste del av dagen var lagt til Håvåsen skole. Ordfører, kontorsjef og utvalgsleder deltok ikke i denne delen av programmet. Gruppen ble supplert med rektor på Håvåsen skole, Liv Nilsen, undervisningsinspektørene Svein Håvåg og Else Sønstadbo, lærer Haakon-Tomin Waage og IKT-leder på skolen, Magne Fosen.

Fra utdanningskontoret deltok utdanningsdirektør Sigmund Sunnanå, rådgiver Audun Gjerde og førstekonsulent Lars Kristian Eriksen.

Rapporten er skrevet med utgangspunkt i kommunebesøket, innsendte dokument og annen kontakt mellom utdanningskontoret og Haugesund kommune. Utdanningskontoret har i denne runden av kommunebesøk lagt opp til en kortere rapporteringsform enn tidligere. Denne ordninga gjør at vi ikke omtaler alle tema som ble drøftet under besøket.

GJENNOMFØRING AV REFORM 97

Skoleanlegg

Skolebruksplanen fra 1997 er ikke rullert i 1999. Det er etablert en politisk styringsgruppe for å tilpasse planen krav til bygg som følger intensjonene i L97. Kommunen har opplevd skolebruksplanen fra 1997 som svært nyttig, og planen er fulgt i arbeidet med rehabilitering og bygging av nye skolebygg. Det er vanskeligere å planlegge byggeaktiviteter nå enn

tidligere på grunn av vekst i befolkningsmasse og stor elevtallsvekst. Størst utfordring har kommunen i å legge til rette for fornuftig skoleutbygging i Skåredalen og Brakahaug. I tillegg til nybygg har kommunen gjennomført betydelig rehabilitering ved flere skoler bl.a. Rossabø, Gard og Solvang skole. Nybygg til Saltveit skole ferdigstilles i løpet av høsten 2000 og den gamle bygningsmassen rehabiliteres etter jul. Økonomien i kommunen er anstrengt, men det er politisk enighet om å fortsette rehabilitering og utbygging av skolene slik at de kan fremstå som godt tilpasset nye krav til arbeidsmåter etter L97. Kommunen hadde i startfasen vansker med å få til god framdrift i utbyggingsplaner pga. båndlagte arealer og vanskeligheter med bruksendring. Representanter fra foreldre er nå med i utvikling av ny skolebruksplan og er aktive i oppfølgingen av arbeidet.

Ingen skoler er formelt godkjente etter forskrift for miljøretta helsevern i barnehager og skoler. Fylkeslegen har sendt kommunen avviksmelding om dette. Kommunen er i disse dager i ferd med å innhente opplysninger fra skolene og vil vektlegge arbeidet med miljøretta helsevern i forbindelse med rehabiliteringsarbeidet. Utdanningsdirektøren ber kommunen prioritere framdriften i dette arbeidet og informere oss når skolene oppfyller de formelle kravene som forskriften setter.

Kretsgrenser, inntaksordninger

Kommunen har ikke faste kretsgrenser, men bruker veiledende inntaksområder. Faste inntaksområder bør vurderes som del av den nye skolebruksplanen, og kommunen bør vurdere å utarbeide forskrifter om dette slik opplæringsloven gir anledning til. Vi registrerer at kommunen har en særlig utfordring i å tilpasse sine eksisterende inntaksområder/prosedyrer til kravene i ny opplæringslov og forskrift. Det som kompliserer arbeidet, er at noen skoler ligger helt i yttergrensen for inntaksområdet. Kommunen bør ha en grundig gjennomgang av dette i ny skolebruksplan.

Representanten for det kommunale foreldreutvalget uttrykte at foreldre ikke er fornøyd med inntaksordningen slik den er nå, men at få av dem klager på skoleplassering. Det kommunale klageutvalget mottar få klagesaker. Utdanningsdirektøren understreket kommunens informasjonsplikt i slike saker. Kommunen skal gi informasjon om klagerett dersom det kommunale klageutvalget avslår søknader, jf. opplæringsloven § 15-2.

Økonomi og timeressurser

Haugesund har relativt godt med timeressurser i grunnskolen, men ligger relativt lavt når det gjelder utgifter til grunnskolen pr. elev når vi sammenligner med større bykommuner. Kommunen viste til at mange skoler har en høvelig størrelse som gjør at elevtallet i klassene er optimale med hensyn til ressurstildeling. Denne situasjonen er oppstått på grunn av en rasjonell skolestruktur i kommunen (kostnadseffektiv, kompakt skole med relativt høye elevtall i klassene). Noen skoler i kommunen forsøker å utnytte frihet som lovverk og avtaleverk gir m.h.t. organisering av skoledagen/skoleåret. Foreldrene ser gjerne at det avsettes mer midler til delingstimer i fag og mente at mange skoler tenker for lite nytt og for lite kreativt i forhold til hvordan de organiserer skoledagen. Kommunen har vedtatt opptrapping av rammetimetallet i løpet av en fireårsperiode.

Kommunen har små utgifter til skyss. Vi registrerer også at kommunen yter lite til læremidler og ekskursjoner. KFU-representanten påpekte at det avsatte beløp til ekskursjoner er for lavt og antydnet at det i inneværende år tilsvarer bare ca kr 12,- pr elev. Det er vanskelig for skolene å oppfylle intensjonene i læreplanen med så små ressurser til rådighet. Når lov og forskrift pålegger skoleeier å dekke alle utgifter til grunnskoleopplæring (jf. oppl. § 2-1, siste ledd), må kommunen vurdere å øke skolenes rammer.

Utdanningsdirektøren vil anbefale kommunen å se nærmere på forholdet mellom rammetimetall og drift, og vurdere om det kan gjennomføres effektiviseringstiltak. Gjennom nettverkssamarbeid, hospiteringsordninger o.l. kan det stimuleres til større kreativitet i arbeidet.

Spesialpedagogiske tiltak

Haugesund ligger på landsgjennomsnittet når det gjelder tildeling av ressurser til spesialundervisning. Ordningen med at rektor fatter enkeltvedtak gjør at ressursen til spesialundervisning lettere kan samordnes med den tilpassede opplæringen som skolen legger til rette for. Utdanningsdirektøren registrerer at det er få klager fra Haugesund på tildeling av midler til spesialundervisning. Kommunen kunne vise til en nedgang i tildeling til spesialundervisning og samtidig økning av ressurser til tilpasset opplæring. Dette gjør at færre elever får status som "klienter". Innad i kommunen er det kamp om ressurser til spesialundervisning, og tilrådingene overstiger langt det kommunen tildeler. Slik ordningen praktiseres, overprøver administrasjonen i noen grad PP-tjenestens tilrådingene i disse sakene. Kommunens ordning på dette feltet skal vurderes på ny, og det skal lages en plan for arbeidet. Vi registrerer at arbeidet med rullering av spesialpedagogisk plan er påbegynt, men har dratt noe ut i tid. Utdanningsdirektøren vurderer slike planer som viktige, og oppfordrer kommunen til å prioritere dette arbeidet. Representanten fra foreldrene vurderte situasjonen i skolene slik at det var større forskjeller i skolene nå. Hun stilte spørsmål ved om det muligens ikke var god nok kjennskap til klageretten blant foreldrene.

Kommunen tildeler mest spesialundervisning til elever som betegnes som "tunge tilfeller", og kutter i saker som blir definert som "gråsone-tilfeller". Det er rektorene som er i dialog med foreldre om kommunal tildeling og skolens tilrettelegging og oppfølging. Oppvekstsjefen mente at grunnen til at det er få klager på midler til spesialundervisning, er at skolene organiserer arbeidet godt og at rektorene gir god informasjon til foreldrene. Kommunen påpekte at det er en klar bedring i organiseringen av denne undervisningen på skolene. I barneskolene særskilt er det nå god sammenheng mellom tilpasset opplæring og spesialundervisning. Kommunen har god tro på at arbeidet innen Samtakprogrammet vil stimulere til bedre innsats også på ungdomstrinnet på dette området.

IKT

Kommunen har laget planer for IKT med utgangspunkt i KUFs strategi og årsplaner for IKT. Skolenes planer tar utgangspunkt i kommunens plan. IKT-planen er utarbeidet av kommunal veileder. Alle skoler har IKT-ansvarlig. Det er avsatt tidsressurs fra rammetimetallet til denne tjenesten, men skolene har avsatt ulik ressursmengde til arbeidet. Avtalene er individuelle og varierer fra skole til skole. Kommunen overveier å tilrå en fast sats etter antall maskiner som skal betjenes. IKT-veileder på kommunenivå har faste månedlige møter med IKT-ansvarlige på skolenivå. Innholdet på møtene dreier seg om intern skolering, programvare og bruk av ped. programvare. Lærernes IKT-kompetanse varierer mye og noen vegrer seg for å ta mediet i bruk i den vanlige undervisningen. Utdanningsdirektøren ser positivt på den tette oppfølgingen IKT-ansvarlige på skolenivå får.

IKT-satsingen skal behandles politisk i oktober uten at de økonomiske rammene kan utvides. Det er høy aktivitet på IKT-skoleringen, og den kommunale veilederen er aktivt med i dette arbeidet på skolenivå. Fra foreldrenivå påpekes det at mange lærere kan for lite, og det oppstår store kompetansespråk mellom elevene på grunn av at skolene ikke alltid makter å kompensere for kompetanseutvikling som en del elever tilegner seg hjemme på egen maskin. Datarommene er ofte avlåste, og det er liten mulighet for elever å få tilgang til maskiner utover den organiserte undervisningen.

Alle skolene har sitt datarom. Det er varierende kvalitet og kapasitet på elevmaskinene. Fortsatt gjenstår det en del før kommunen har nådd opp til landsgjennomsnittet når det gjelder maskiner. Noen skoler er koplet til felles nett. Det er kommunens mål å få alle skolene til å bli nettskoler. Antall maskiner på klasserommene vil øke når skolene bytter ut maskinvaren på datarommene. Kommunen har handlet maskiner gjennom KUFs ordning med brukte datamaskiner. Alle IKT-rom er internettilkoblet. Det er stor vilje i kommunen til å legge planer og følge planene opp med midler og annen nødvendig oppfølging.

Det er vårt inntrykk at kommunen arbeider målbevisst med IKT både når det gjelder innkjøp og opplæring. Kommunen har en viktig oppgave i å skaffe seg en bedre maskinpark for å gi bedre tilgjengelighet til maskiner for elever og lærere.

Kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering

Kommunen har utarbeidet et omfattende vurderingsmateriale for elevvurdering og skjema til bruk i foreldrekonferansen. Det er laget skjema til hvert klassetrinn, og skjemaene revideres årlig. FKU og elever er nå trukket med i arbeidet. Foreldrene er positive til det som er gjort og ønsker å være med i evalueringen. Kommunen opplever materialet som et godt redskap, men responsen fra elevene er ikke udelt positiv. Innholdet kan se ut til å være omfattende, og tiden som avsettes til samtaler blir derfor en kritisk faktor når en skal vurdere utbyttet av ordningen. Kommunen har også gjennomført en stor trivselsundersøkelse som ikke er ferdig bearbeidet fra Senter for adferdsforskning.

Vi registrerer at kommunen har lagt opp til en skolevurdering som i stor grad er styrt gjennom felles maler og rutiner. Kommunen samler resultatene fra skolene og gir en samlet vurdering av materialet som er kommet inn. Utdanningsdirektøren oppfordrer skolene til også å finne områder som de vil drive skolebasert vurdering på, slik forskriften forlanger. Vi vil også oppfordre til at både foreldre og elever deltar i dette arbeidet.

Voksenopplæring

Arbeidet med voksenopplæringsplan er godt i gang. Streik i sommer har ført til forsinkelser. Planen er i første rekke rettet inn mot undervisning av fremmedspråklige. Det er viktig at kommunen også tar med i planen alle voksne som trenger grunnskoleopplæring. Særlig m.h.t. voksnes rett til videregående opplæring vil det være viktig å kartlegge behovet blant voksne for å delta i skolingstiltak.

Andre tema

Det er etablert hospiteringsordninger mellom lærere fra Haraldsvang skole og lærere fra Haugaland videregående skole. Skolene skal utveksle lærere for at de som hospiterer kan dra nytte av organisering og praksis fra et annet skoleslag. Skolene som starter opp med dette, er å regne som spydspisser i samarbeidet, og det er lagt til rette for at dette arbeidet skal utvides. Utdanningsdirektøren finner dette forsøket interessant fordi det kan stimulere til god samhandling mellom to skoleslag og bidra til å gjøre overgangsproblematikken mellom skoleslagene lettere.

Besøk på Håvåsen skole

Besøket på Håvåsen skole var i hovedsak lagt opp som en samtale med tilsatte ved skolen, representanter fra kommunen og foreldre. Det var også lagt inn i programmet et kort besøk i en 9. klasse.

Rektor informerte kort om skolen: Skolen har en homogen elevmasse og relativt få problemer av faglig/sosial art. Andel fremmedspråklige elever utgjør ca 5 %. Rektor fortalte at skolen

har dyktige og engasjerte lærere som er opptatt av å sette intensjonene i ny læreplan ut i livet. Økning i elevtallet de siste årene fører til at det er plassmangel på skolen og de har bl.a. vanskelig for å dekke behov for spesialrom. Datamaskiner er koblet i nettverk og er samlet på skolens datarom. Datarommet brukes mye. Det er et mål for skolen å få maskiner også på alle rom for å bedre tilgjengeligheten til maskiner og forenkle organisering og tilrettelegging av undervisningen. Ledelsen vektlegger at lærerne får undervise i fag de føler seg trygge i. Denne prioriteringen gjør at det kan være mange lærere som er knyttet til samme klasse. Skolens ansatte mener at store klasser, tilvalgsfag som må legges felles for trinnet, mangel på fagrom og faglærerdekning gjør det komplisert å utvikle en "løsere" organisering av skoledagen. Skolen erkjenner at det er behov for å arbeide for å utvide skolens handlingsrom på dette feltet.

Utdanningsdirektøren ble forelagt skolens kompetanseplan for skoleåret 2000/01. Personalet skal utvikle sin kompetanse innenfor temaorganisert undervisning og gjøre seg bedre i stand til å legge til rette for læring. Planen er informativ og viser god framdrift og organisering. Innholdet i planen er relevant i forhold til L97. Vi merket oss også at skolen vil utvikle "Bifrost-modellen" i løpet av året. Lærernes IKT-kompetanse har økt som følge av bevisst arbeid med kompetanseutvikling på skolenivå.

Presentasjon av tema i norsk for 9. klassesinn virket grundig og gjennomtenkt. Vårt korte besøk i en av klassene ga oss inntrykk av at elevene arbeidet målbevisst med stoffet, hadde god kjennskap til hvor de kunne søke etter utfyllende stoff til emnet og kjente til kriterier for vurdering av arbeidet m.m.

Vi ble gjort kjent med at skolen ikke har ordinært sammensatt samarbeidsutvalg slik opplæringsloven sier i § 11 - 1. Driftsutvalget som erstatter samarbeidsutvalget, er godkjent av KUF etter søknad om dispensasjon fra tidligere lovverk. Vi ber skolen/kommunen vurdere om de forhold som lå bak søknaden om dispensasjon fra grunnskoleloven fortsatt er så aktuelle og vesentlige at skolen bør søke dispensasjon på dette området også etter ny lov. Vi viser i denne sammenheng til opplæringslovens § 11 - 10 og opplyser om at departementets myndighet her er delegert til statens utdanningskontor.

Utdanningsdirektøren opplevde Håvåsen skole som en velholdt og veldreven skole. Vi fikk et klart inntrykk av at skolen er opptatt av å tilpasse innhold og organisering til L97. Det kan se ut som at skolen har valgt å gå fram på en forsiktig måte, og vi vil oppfordre ledelsen og de tilsatte til å forsere dette arbeidet.

Utviklingsområder for kommunen

Det er viktig at kommunen tilpasser den nye skolebruksplanen intensjonene i L97. Kommunens utfordringer i dette arbeidet er særlig knyttet til økende elevtall og krav som er nedfelt i forskrift om miljøretta helsevern i barnehager og skoler.

Kommunen bør vurdere om det er fornuftig å etablere faste inntaksområder og utarbeide forskrifter om dette slik opplæringsloven gir anledning til.

Utdanningsdirektøren vil oppfordre kommunen til å vurdere driftsrammene for skolen med tanke på noe romsligere tildelinger til læremiddel, utstyr og materiell. Vi vil anbefale kommunen å se nærmere på forholdet mellom rammetimetall og drift og vurdere om det kan gjennomføres effektiviseringstiltak.

Utdanningsdirektøren oppfordrer kommunen til å prioritere arbeidet med å ferdiggjøre rulleringen av spesialpedagogisk plan.

Kommunen skal behandle IKT-satsingen i oktober. Det er viktig at elevene får bedre tilgang på datamaskiner. Vi oppfordrer kommunen til å forsere arbeidet med å knytte skolene til et felles nett og at den målrettede satsingen på IKT videreføres.

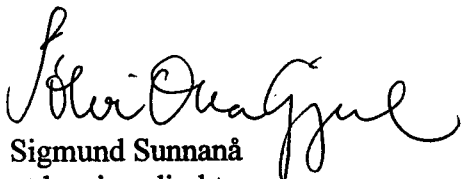
Haugesund har arbeidet med skolevurdering på flere områder. Det er viktig at arbeidet med skolebasert vurdering blir fulgt opp og at skolene får gode rammevilkår i dette arbeidet.

Avsluttende merknader

Utdanningskontoret fikk godt innsyn i utviklingen i skolesektoren gjennom kontaktbesøket. Opplegget og gjennomføringen av besøket ga nyttig og god informasjon. Det var positivt at representanten fra det kommunale foreldreutvalget deltok under hele besøket.

Statens utdanningskontor takker Haugesund kommune og Håvåsen skole for et verdifullt og godt tilrettelagt kontaktmøte. Vi ønsker lykke til med det videre arbeidet med utviklinga av skolen.

Stavanger 23.10.00

Sigmund Sunnanå
utdanningsdirektør

Lars Kristian Eriksen
førstekonsulent